

Peşin Hüküm ve Yargısız İnfaz

İÇİŞLERİ BAKANININ AÇIKLAMASI HUKUKUN TEMEL İLKELERİNE AYKIRI

21 Şubat 2025 Tarihli Polis Operasyonu ve İçişleri Bakanlığının Tavrı Hakkında Rapor

solidarity with
OTHERS

Şubat 2025
BELÇİKA

İçindekiler

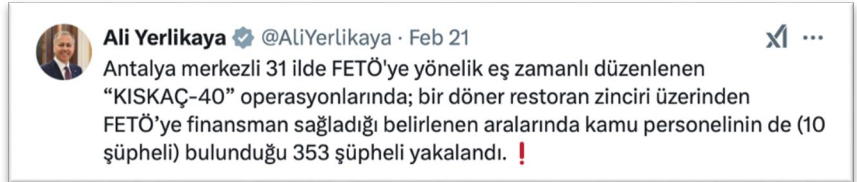
GİRİŞ	1
1.İÇİŞLERİ BAKANININ AÇIKLAMASI ÜZERİNE DEĞERLENDİRME.....	3
2.GÖZALTINA ALINAN KİŞİLER HAKKINDA DEĞERLENDİRME	4
3.HUKUKİ DEĞERLENDİRME	5
3.1. Masumiyet Karinesi, Lekelenmeme Hakkı ve Soruşturmanın Gizliliğini İhlal Suçu:.....	5
3.2. Adil Yargılamayı Etkilemeye Teşebbüs (TCK Md. 288)	5
3.3. Yargı Görevi Yapanı Etkilemeye Teşebbüs (TCK Md. 277)	6
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	7

GİRİŞ

İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya, kolluk tarafından yürütülen operasyonlarla ilgili olarak sosyal medya platformları üzerinden düzenli açıklamalarda bulunmakta ve soruşturma süreci devam eden kişilere yönelik suçlayıcı ifadeler kullanmaktadır.

Son olarak Bakan Yerlikaya, 21 Şubat 2025 tarihinde X sosyal medya hesabından yaptığı açıklama ile bu hukuka aykırı uygulamanın yeni bir örneğini gözler

önüne sermiştir. Gülen hareketi ile ilişkili olduğunu iddia ettiği bir restoran zincirine yönelik, Bakanlık tarafından 'Kıskaç' ismi verilen son iki yıldır devam eden operasyon halkasının 40.'sı olduğu anlaşılan, Antalya merkezli 31 ilde gerçekleştirilen bir operasyon hakkında:¹ "Antalya merkezli 31 ilde FETÖ'ye yönelik eş zamanlı düzenlenen "KISKAÇ-40" operasyonlarında; bir döner

¹ <https://x.com/AliYerlikaya/status/1892858456220324137>

restoran zinciri üzerinden FETÖ'ye finansman sağladığı belirlenen aralarında kamu personelinin de (10 şüpheli) bulunduğu 353 şüpheli yakalandı."

Açıklamanın devamında "...finansman sağladığı, gayri resmi ortaklık verildiği, ortaklığın tamamen örgütsel güvene dayandırıldığı, şubelerin örgüte bağlı şahıslara istihdam ve para sağlamak amacıyla kullanıldığı, örgütsel toplantılar yaptıkları... tespit edildi." şeklinde birtakım iddiaları dile getiren Yerlikaya, gözaltına alınan kişileri direk suçlu ilan eden kesinleşmiş yargı ifadeleri kullanmıştır. Bu açıklamayla 353 kişi haksız, mesnetsiz ve hukuka aykırı olarak suçlu ilan edilmiştir.

Haklarında kesinleşmiş bir mahkeme kararı bulunmadan, suçlamaların hukuki dayanakları kamuoyuna açıklanmadan, iddiaların doğruluğunu kanıtlayan deliller ortaya konulmadan ve zanlılara savunma hakkı tanınmadan yapılan bu açıklamaların amacı, zanlıları kamuoyu önünde peşinen suçlu ilan etmektir. Bu durum, adil yargılanmanın en temel unsurlarından biri olan **masumiyet karinesini** açıkça ihlal etmekte ve zanlıları **yargısız infaza** maruz bırakmaktadır.

Bakan tarafından yapılan bu açıklama:

- **Soruşturmanın gizliliğini ihlal etmekte** (CMK Md. 157),
- **Adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs etmekte** (TCK Md. 288),
- **Yargı görevi yapanları baskı altına almakta** (TCK Md. 277),
- **Masumiyet karinesi ve lekelenmeme hakkını ihlal etmektedir** (AİHS Md. 6, Anayasa Md. 38, CMK Md. 158/6).

Bu rapor, İçişleri Bakanının "**KISKAÇ-40**" ismini verdiği kolluk operasyonuna ilişkin yaptığı açıklamaların hukuki boyutunu ele almakta ve söz konusu ifadelerin hukukun temel ilkeleriyle ne ölçüde çeliştiğini incelemektedir.

1. İÇİŞLERİ BAKANININ AÇIKLAMASI ÜZERİNE DEĞERLENDİRME

İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya tarafından 21 Şubat tarihinde X platformu üzerinden yapılan açıklama incelendiğinde, masumiyet karinesinin ihlal edildiği, soruşturmanın gizliliğinin göz ardı edildiği ve şüpheliler hakkında peşin hüküm verildiği görülmektedir.

Masumiyet karinesi, bir kişinin suçu kesinleşene kadar masum sayılmasını ifade eder. Ancak açıklamada:

- **“FETÖ’ye finansman sağladığı belirlenen”**
- **“Örgüt bağlantısı devam eden”**
- **“Himmet alındığı, örgütsel güven temelinde iş yapıldığı”**

gibi ifadelerle şüpheliler yargı kararı olmadan suçlu ilan edilmektedir. Bu ifadeler, zanlıların toplum gözünde peşinen suçlu kabul edilmesini sağlamak için kullanılmıştır. Bu, hukuken kabul edilemez bir durumdur ve açıkça masumiyet karinesine aykırıdır.

Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 157. maddesi, soruşturmanın gizliliğini koruma altına alır. Ancak açıklamada:

- Soruşturmanın detayları, zanlılar hakkında elde edilen deliller kamuoyuyla paylaşılmıştır.
- Operasyonun içeriği, finans hareketleri, şahıslar arasındaki ilişkiler ayrıntılı biçimde anlatılmıştır.

Bu durum, savunma makamının henüz delilleri inceleme hakkı bile olmadan kamuoyunda bir yargı oluşmasına neden olmakta ve şüphelilerin adil yargılanma hakkını ihlal etmekle birlikte soruşturmanın gizliliğini de ihlal etmektedir.

İçişleri Bakanının açıklaması, kullanılan ifadeler savcı ve hâkimler üzerinde kamuoyu baskısı riski taşımaktadır. **“Şirketin örgüte destek sağlamak amacıyla kurulduğu”** gibi ifadeler, yargının peşinen suçlu şeklinde karar vermesini zorlamaya yöneliktir.

Soruşturma sürecinde İçişleri Bakanı sıfatına sahip yetkilinin yaptığı açıklamalar, toplumda ön yargı oluşmasına neden olabileceği gibi zanlıların sosyal hayatlarına ve ailelerine de zarar verebilir. Bazı zanlılar hakkında takipsizlik kararı ya da beraat kararı verilse bile, kamuoyundaki **“terör finansörü”** algısını değiştirmek mümkün olmayacaktır. Bu da zanlıların haksız bir şekilde ticari ya da kişisel zarara uğramasına neden olmaktadır.

2. GÖZALTINA ALINAN KİŞİLER HAKKINDA DEĞERLENDİRME

Soruşturma kapsamında 31 farklı ilde yapılan polis operasyonu ile 353 kişinin göz altına alındığı duyurulmuştur. İçişleri Bakanının açıklamasında belirtildiği üzere gözaltına alınan 353 kişi 'Maydanoz Döner' isimli restoran zinciri işletmesinin ortağı, yöneticisi, çalışanı ve malzeme tedarikçileridir. Maydanoz Döner isimli işletme 3 Kıta 6 ülkede (Türkiye, Almanya, Azerbaycan, Gürcistan, Hollanda ve ABD) 65'ten fazla şehirde 300'den fazla şube ile faaliyet gösteren büyük bir gıda restoran zinciridir.

Gözaltına alınan kişilere yöneltilen sorular, ceza muhakemesinin temel ilkeleri ve adil yargılama hakkı çerçevesinde değerlendirildiğinde, ortada terör suçlamasına yönelik bir delilin olmadığı ve peşin hükümlerle suç isnat edilmeye çalışıldığını göstermektedir.

Zanlılara yöneltilen bazı sorular şu şekildedir:

1. **Bu tarihe kadar yurtiçi, yurtdışı dahil olmak üzere faaliyet alanlarıyla birlikte; sahibi, ortağı, yöneticisi, CEO'su, katılımcısı, malen sorumlusu ya da çalışanı olduğunuz kartel, şirketler birliği, holding, şirket, adi ortaklık, işletmeleri beyan ediniz.**
2. **Gelecekte açmayı planladığınız işletme var mıdır? Faaliyet alanı nedir? Sizi bu işletmeye yönlendiren oldu mu?**
3. **Maydanoz Döner isimli işletmedeki göreviniz nedir? Ortaklığınız var mı? Ortaklık için kime ne kadar ödeme yaptınız? Ortaklık veya bayilik için sizi kim yönlendirdi? Çalışan elemanları nasıl seçiyorsunuz açıklayınız?**
4. **İsim hakkı verilirken ne tür referanslar isteniyor ya da kriter aranıyor açıklayınız?**
5. **Şubeyi neden eşiniz adına açtınız? Siz şirketin gayri resmi ortağı mısınız?**

Sorulardan anlaşıldığı üzere, ticari faaliyetlerin suç unsuru olarak değerlendirilmek istendiği görülmektedir. Özellikle ticari faaliyetlerin sorgulanması ve gelecekteki girişimlerin bile soruşturma kapsamında değerlendirilmesi, **hukuki belirlilik ve suçta ve cezada kanunilik ilkeleriyle bağdaşmamaktadır**. Bir işletmeye sahip olmanın veya ticari girişimlerde bulunmanın doğrudan suç teşkil etmediği açıktır. Bu nedenle zanlılara yöneltilen bu sorular,

*21 Şubat 2025 günü gerçekleştirilen operasyonda gözaltına alınan 353 kişi ile devam eden operasyonlar kapsamında gözaltına alınan 19 kişi olmak üzere gözaltına alınan toplam 372 kişiden **126'sı** 25 Şubat günü **tutuklanmış**, 246 kişi ise serbest bırakılmıştır.*

soruşturmanın objektiflikten uzak ve ön yargılı bir biçimde yürütüldüğüne dair kaygıları artırmaktadır.

Bu sorular aynı zamanda, yasal ve ticari faaliyetlerin suç unsuru olarak lanse edilmeye çalışıldığına işaret etmektedir. Ticari işletme açmak veya bir şirkete ortak olmak, yasal çerçevede düzenlenen ve suç teşkil etmeyen faaliyetlerdir. Ancak gözaltına alınan kişilere yöneltilen sorular, ekonomik girişimlerde bulunmanın suç unsuru olarak nitelendirilmeye çalışıldığını ve yalnızca bir işletmede çalışan olmanın bile terör faaliyeti olarak sunulmak istendiğini göstermektedir. Bu durum, İçişleri Bakanının yaptığı açıklamanın **hukuka aykırılığını ve masumiyet karinesine nasıl zarar verdiğini daha net ortaya koymaktadır.**

İşletmenin ortak ve çalışanlarının bir kısmının KHK'larla ihraç edilmesinin, tek başına suç isnadı için yeterli sayılmaya çalışılması da hukukun temel ilkeleriyle bağdaşmamaktadır. Kişilerin geçmişte kamu görevinden ihraç edilmiş olmaları, herhangi bir suç teşkil etmediği gibi, bu durumun doğrudan terör bağlantısı ile ilişkilendirilmesi masumiyet karinesine açık bir aykırılık teşkil etmektedir.

3. HUKUKİ DEĞERLENDİRME

3.1. Masumiyet Karinesi, Lekelenmeme Hakkı ve Soruşturmanın Gizliliğini İhlal Suçu:

Masumiyet karinesi, soruşturmanın gizliliği ilkesi ve lekelenmeme hakkı, adil yargılanma ilkesinin temel unsurlarındandır. Ceza Muhakemesi Kanunu'nun (CMK) 157. maddesi, soruşturmanın gizliliğini koruma altına almaktadır. Ancak bu yükümlülük yalnızca yargı mercilerine değil, devletin tüm yetkililerine, özellikle yürütme organına da aittir.

İçişleri Bakanı gibi yürütme erkini temsil eden yetkililerin, adli soruşturma ve yargılamalar hakkında kamuoyuna yaptıkları açıklamalar, doğrudan yargının bağımsızlığına ve masumiyet karinesine zarar verebilecek niteliktedir. Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 285. maddesi, şüpheli veya sanık hakkında yargı süreci tamamlanmadan suçlu olduğu algısına neden olabilecek biçimde açıklamalar yapılmasını yasaklamaktadır. Bakanın açıklamaları, soruşturmanın gizliliğini ihlal etmekte ve şüpheliler hakkında kamuoyunda peşin hüküm oluşmasına yol açmaktadır.

Bu haliyle soruşturmanın gizliliğini ihlal suçu oluşmuştur. Ayrıca, bu tür açıklamalar zanlılar açısından lekelenmeme hakkının ihlaline de neden olmaktadır.

3.2. Adil Yargılamayı Etkilemeye Teşebbüs (TCK Md. 288)

Adil yargılanma hakkının etkin bir şekilde uygulanabilmesi için yargılama sürecinin her türlü müdahaleye karşı korunması gerekir. **TCK 288**, devam eden bir yargı sürecini etkilemek amacıyla yapılan beyanları suç olarak tanımlamaktadır. İçişleri Bakanı'nın **353 kişiyi terör finansörü olarak nitelemesi**, mahkemeler üzerinde baskı oluşturarak adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs anlamına gelmektedir.

Bu tür açıklamalar:

- **Mahkemelerin tarafsız karar almalarını etkiler,**
- **Savcılar ve hâkimler üzerinde kamuoyu baskısı oluşturur,**
- **Şüphelilerin daha yargılanmadan suçlu olarak algılanmasına yol açar.**

TCK 288'in amacı, hâkimlerin ve savcılarının herhangi bir dış baskıdan etkilenmeden, hukuka ve delillere uygun şekilde karar vermelerini güvence altına almaktır. Ancak Bakanın açıklamaları, bu ilkeyi doğrudan ihlal etmekte ve yargının tarafsızlığını ciddi şekilde zedelemektedir.

Bu haliyle yapılan açıklamalar, adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs suçu kapsamına girmektedir.

3.3. Yargı Görevi Yapanı Etkilemeye Teşebbüs (TCK Md. 277)

TCK 277, bir hâkim, savcı, bilirkişi veya tanık üzerinde baskı kurulmasını suç olarak düzenlemektedir. İçişleri Bakanı'nın yaptığı açıklamalar, hâkimler ve savcılar üzerinde doğrudan bir baskı oluşturacak niteliktedir. **Yetkili bir kamu görevlisinin yargı süreci hakkında peşin hüküm içeren ifadeler kullanması, yargı görevi yapanları etkileyecek niteliktedir.**

Bu tür açıklamalar nedeniyle:

- **Hâkimlerin karar alma sürecinde tarafsızlığı zedelenebilir,**
- **Savcılarının soruşturmayı yürütme şekli değişebilir,**
- **Şüphelilerin adil yargılanma hakkı ihlal edilir.**

TCK 277'ye göre, yetkili kişilerin yargı sürecini yönlendirmeye teşebbüs etmesi suç teşkil etmektedir. Bakanın ifadeleri, bu bağlamda yargı görevi yapanı etkileme suçunu oluşturmak suretiyle yargının işleyişine doğrudan zarar vermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

İçişleri Bakanının yaptığı açıklamalar, adil yargılanma hakkını ihlal etmekte, masumiyet karinesini çığnemekte ve hukukun temel ilkeleriyle bağdaşmamaktadır. Bu tür açıklamalar, kamuoyunda şüpheliler hakkında peşin hüküm oluşmasına neden olmakta, soruşturmanın gizliliğini ihlal etmekte ve yargı üzerinde kamuoyu baskısı oluşturarak bağımsız karar alma sürecini etkileme riski taşımaktadır.

Bu bağlamda, **yetkililerin aşağıdaki hususlara riayet etmesi zorunludur:**

- **Gözetli işlemleri kamuoyu nezdinde bir şov gösterisine dönüştürülmemeli, şüphelilerin lekelenmeme hakkı korunmalıdır.**
- **Kesinleşmemiş davalar hakkında suçlayıcı ifadelerden kaçınılmalı, yargı sürecinin tarafsız ve bağımsız işlemesi sağlanmalıdır.**
- **Soruşturmanın gizliliği ilkesine riayet edilmeli, yargıya müdahale anlamına gelebilecek her türlü kamuoyu açıklamasından kaçınılmalıdır.**
- **Adil yargılamayı etkilemeye yönelik her türlü siyasi ve idari müdahaleden kaçınılmalı, yargı süreçlerine dış baskılar yapılmamalıdır.**
- **Haksız ve dayanaksız suçlamalar nedeniyle zarar gören kişilerin maddi ve manevi kayıpları giderilmeli, lekelenmeme hakkı çerçevesinde itibarlarının iadesi sağlanmalıdır.**
- **Anayasa ve Ceza Kanunu hükümlerine aykırı açıklamaları nedeniyle İçişleri Bakanı hakkında derhal idari ve adli soruşturma başlatılmalı, hukukun üstünlüğü çerçevesinde hesap verilebilirlik mekanizmaları işletilmelidir.**

Hukukun üstünlüğü, ancak yargının bağımsızlığı, tarafsızlığı ve ceza muhakemesinin temel ilkelerine bağlı kalınarak sağlanabilir. Devlet yetkililerinin adalet sistemine müdahale etmemesi, yargı sürecine ilişkin tarafsızlıklarını koruması ve masumiyet karinesi başta olmak üzere temel insan haklarına saygı göstermesi, demokratik hukuk devleti ilkesinin gereğidir. Aksi halde, yürütme erkinden gelen bu tür açıklamalar, hukuk devleti ilkesini zedeleyerek yargının tarafsızlığına ve güvenilirliğine gölge düşürecek, bireylerin haklarının ihlal edilmesine neden olacaktır.

Solidarity With OTHERS

Belçika, 2025

www.solidaritywithothers.com

info@solidaritywithothers.com